

En ram för havsplanering och integrerad kustförvaltning

Sammanfattning

Utskottet prövar i detta utlåtande kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM (2013)133 slutlig).

Enligt utskottets uppfattning är förslaget i sin nuvarande utformning inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslår därför att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande i enlighet med 10 kap. 6 § riksdagsordningen. Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Förslagets huvudsakliga innehåll	4
Utskottets prövning	6
Utskottets ställningstagande	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över prövade dokument	9
<i>Bilaga 2</i>	
Motiverat yttrande från Sveriges riksdag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

En ram för havsplanering och integrerad kustförvaltning

Riksdagen beslutar att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med den lydelse som framgår av utskottets förslag i bilaga 2.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 23 april 2013

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjalmered (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Linda Wemmert (M), Kew Nordqvist (MP) och Inger Fredriksson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksdagen har getts möjlighet att lämna ett motiverat yttrande över kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013)133 slutlig). Förslaget hänvisades den 20 mars 2013 till trafikutskottet för subsidiaritetskontroll. Trafikutskottet beslutade den 9 april 2013 att överlämna ärendet till miljö- och jordbruksutskottet, som den 11 april beslutade att ta emot ärendet. Tiden för att lämna ett motiverat yttrande går ut den 13 maj 2013.

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 26 mars 2013 att begära in regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förslaget. Den 9 april 2013 mottog utskottet regeringens bedömning.

Bakgrund

Syftet med kommissionens förslag är att upprätta en ram för genomförande av fysisk planering i kust- och havsområden i EU-vatten och integrerad förvaltning av kustområdena i medlemsstaterna. Enligt förslaget ska det skapas procedurer för planering och förvaltning i medlemsstaterna, vilket ska uppnås genom ett rättsligt bindande ramdirektiv.

Förslagets huvudsakliga innehåll

Ett genomförande av förslaget innebär att medlemsstaterna ska upprätta havsplaner och strategier för kustförvaltning som uppfyller vissa minimikrav. Havsplanerna och kuststrategierna ska fastställa operativa åtgärder som syftar till att bidra till en tryggad energitillförsel i unionen genom att främja utvecklingen av energikällor till havs, främja utvecklingen av sjötransporter, främja hållbar utveckling och tillväxt i fiske- och vattenbruksnäringen och säkerställa bevarande, skydd och förbättring av miljön liksom klimattåligheten i kust- och havsområden. De ska garantera ett effektivt gränsöverskridande samarbete mellan medlemsstaterna och mellan myndigheter och aktörer. Havsplanerna och kuststrategierna ska ses över minst vart sjätte år.

Havsplanerna ska innehålla åtminstone en kartläggning av havsområdet som anger den aktuella och potentiella rumsliga och tidsmässiga fördelningen av aktiviteter för att uppnå de mål om energi, havsbaserad näring och miljöskydd som anges i förslaget. Även kuststrategierna ska identifiera befintliga och behövliga relevanta åtgärder som syftar till att dessa mål ska uppnås. Vidare ställs det krav på samråd med allmänhet, myndigheter

och aktörer liksom på att bra underlag och gränsöverskridande samordningsprocedurer ska användas för utbyte av data och information. Samarbete ska också ske med andra medlemsstater och tredje part när planerna och strategierna upprättas och samstämmighet ska säkras.

Kommissionen föreslås vidare få befogenheter genom genomförandeakter om data och information för havsplanering och kustförvaltning och om inrättande och rapportering av havsplanering och integrerad kustförvaltning.

Utskottets prövning

Subsidiaritetsprincipens tillämpning

Kommissionens bedömning

Enligt kommissionen är förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Frågor som gäller val av faktisk utveckling, plats för investering, prioritering och att fastställa lösningar är en fråga för det nationella eller lokala beslutsfattandet. Planeringsprocessen som sådan bör utföras av myndigheterna i medlemsstaterna i enlighet med deras nationella förvaltning och konstitutionella grundstrukturer, nationell sektorspolitik och prioriteringar, och i största möjliga utsträckning bygga på befintliga mekanismer och politik. Kommissionen anför att EU:s åtgärder ger mervärde genom att 1) säkerställa och rationalisera medlemsstaternas åtgärder för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden för att garantera ett konsekvent och sammanhängande genomförande inom EU och 2) säkerställa en ram för samarbete mellan medlemsstaterna om fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden som har gemensamma marina regioner och delregioner. Ett gränsöverskridande samarbete om fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden i EU:s marina regioner och delregioner är viktigt, eftersom marina ekosystem, fiskeområden, marina skyddade områden och sjöfartsinfrastrukturer såsom kablar, rörledningar, farleder, olja, gas och vindkraftanläggningar löper över nationella gränser.

Regeringens bedömning

Kommissionen anger att förslaget inte påverkar medlemsstaternas rättigheter i fråga om fysisk planering avseende landområden. Regeringen vill i detta sammanhang framhålla att fysisk planering även kan omfatta havsområden. I Sverige, liksom i ett antal andra medlemsstater, avser den gällande planlagstiftningen även territorialhavet. Svenska kommuner är skyldiga att ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens område, dvs. inklusive kommunens del av territorialhavet. Kommunen kan upprätta bindande detaljplaner och områdesbestämmelser i territorialhavet.

Direktivförslagets krav på havsplanering och kustförvaltning kan komma att styra den kommunala självständiga planeringen på ett sätt som inte kan anses vara nödvändigt eller lämpligt. Kustområdet omfattar även landområdena vid kusten. Att utforma krav på den kommunala planeringen är en nationell angelägenhet som inte bör regleras på EU-nivå. Förslaget kan därför i sin nuvarande utformning inte anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Det är uppenbart att en definitiv bedömning av frågan om förslaget förenlighet med subsidiaritetsprincipen i hög grad påverkas av förhandlingsarbetet som har inletts och den slutliga utformningen av förslaget. Det är därför viktigt att man i förhandlingarna bedömer i vilken utsträckning de föreslagna bestämmelserna är nödvändiga och förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Ett av flera medel för att främja en hållbar samhällsutveckling är den fysiska planeringen. Fokus för den fysiska planeringen är platsen och dess egenskaper och att långsiktigt hushålla med och reglera användningen av ett visst mark- eller vattenområde. Varje medlemsstat i EU råder själv över den fysiska planeringen.

Utskottets övergripande ståndpunkt är att förvaltningen av våra havs- och kustområden ska bidra till en hållbar utveckling där tillväxt säkras samtidigt som ekosystemen längst våra kuster och till havs bevaras för kommande generationer. Klimatförändringar och en ökad användning av kust- och havsområden skapar ett tryck på våra kust- och havsområden. Utan en fungerande fysisk planering i dessa områden kan rumsliga konflikter mellan växande havsrelaterade användningsområden, däribland skydd av den marina miljön, leda till en mindre lyckad kombination av tillväxt och hållbarhet.

Syftet med kommissionens förslag är att upprätta en ram för genomförande av fysisk planering i kust- och havsområden i EU-vatten och integrerad förvaltning av kustområdena i medlemsstaterna. Enligt förslaget ska det skapas procedurer för planering och förvaltning i medlemsstaterna, vilket ska uppnås genom ett rättsligt bindande ramdirektiv.

Ett genomförande av förslaget innebär att medlemsstaterna ska upprätta havsplaner och strategier för kustförvaltning som uppfyller vissa minimikrav. Havsplanerna ska innehålla åtminstone en kartläggning av havsområdet som anger den aktuella och potentiella rumsliga och tidsmässiga fördelningen av aktiviteter för att uppnå de mål om energi, havsbaserad näring och miljöskydd som anges i förslaget. Även kuststrategierna ska identifiera befintliga och behövliga relevanta åtgärder som syftar till att dessa mål ska uppnås. Vidare ställs det krav på samråd med allmänhet, myndigheter och aktörer liksom på att bra underlag och gränsöverskridande samordningsprocedurer ska användas för utbyte av data och information. Samarbete ska också ske med andra medlemsstater och tredje part när planerna och strategierna upprättas och samstämmighet ska säkras.

Kommissionen anför att förslaget inte påverkar medlemsstaternas rättigheter för fysisk planering avseende landområden och att det är förenligt med subsidiaritetsprincipen, då frågor som gäller val av faktisk utveckling, plats för investeringar, prioritering och att fastställa lösningar är en fråga för det nationella eller lokala beslutsfattandet.

I Sverige regleras den fysiska samhällsplaneringen i plan- och bygglagen och det är kommunerna som ansvarar för planeringen. Kommunerna är skyldiga att ha en aktuell kommuntäckande översiktsplan där de övergripande planeringsfrågorna och de allmänna intressena behandlas. Översiktsplanen ska utgöra underlag när man tar fram bindande detaljplaner och områdesbestämmelser och omfattar även områden i kommunens del av territorialhavet.

Som regeringen anför i sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i det aktuella förslaget kan fysisk planering även omfatta havsområden. Vidare omfattar definitionen av kustområden även landområden vid kusten. I och med att kommissionen i sitt förslag avser att reglera områden som är föremål för den kommunala planprocessen, bedömer utskottet att förslaget kan komma att styra den kommunala självständiga planeringen på ett sätt som inte är nödvändigt eller lämpligt. Att utforma krav på den kommunala planeringen är en nationell angelägenhet som inte bör regleras på EU-nivå.

Mot denna bakgrund anser utskottet att förslaget i sin nuvarande utformning inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslår därför att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med den lydelse som framgår av utskottets förslag i bilaga 2.

BILAGA 1

Förteckning över prövade dokument

Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013)133 slutlig).

BILAGA 2

Motiverat yttrande från Sveriges riksdag

Mot bakgrund av prövningen av subsidiaritetsprincipens tillämpning i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013)133 slutlig) anser riksdagen att det aktuella förslaget i sin nuvarande utformning strider mot subsidiaritetsprincipen.

Ett av flera medel för att främja en hållbar samhällsutveckling är den fysiska planeringen. Fokus för den fysiska planeringen är platsen och dess egenskaper och att långsiktigt hushålla med och reglera användningen av ett visst mark- eller vattenområde. Varje medlemsstat i EU råder själv över den fysiska planeringen.

Riksdagens övergripande ståndpunkt är att förvaltningen av våra havs- och kustområden ska bidra till en hållbar utveckling där tillväxt säkras samtidigt som ekosystemen längst våra kuster och till havs bevaras för kommande generationer. Klimatförändringar och en ökad användning av kust- och havsområden skapar ett tryck på våra kust- och havsområden. Utan en fungerande fysisk planering i dessa områden kan rumsliga konflikter mellan växande havsrelaterade användningsområden, däribland skydd av den marina miljön, leda till en mindre lyckad kombination av tillväxt och hållbarhet.

Syftet med kommissionens förslag är att upprätta en ram för genomförande av fysisk planering i kust- och havsområden i EU-vatten och integrerad förvaltning av kustområdena i medlemsstaterna. Enligt förslaget ska det skapas procedurer för planering och förvaltning i medlemsstaterna, vilket ska uppnås genom ett rättsligt bindande ramdirektiv.

Ett genomförande av förslaget innebär att medlemsstaterna ska upprätta havsplaner och strategier för kustförvaltning som uppfyller vissa minimikrav. Havsplanerna ska innehålla åtminstone en kartläggning av havsområdet som anger den aktuella och potentiella rumsliga och tidsmässiga fördelningen av aktiviteter för att uppnå de mål om energi, havsbaserad näring och miljöskydd som anges i förslaget. Även kuststrategierna ska identifiera befintliga och behövliga relevanta åtgärder som syftar till att dessa mål ska uppnås. Vidare ställs det krav på samråd med allmänhet, myndigheter och aktörer liksom på att bra underlag och gränsöverskridande samordningsprocedurer ska användas för utbyte av data och information. Samarbete ska också ske med andra medlemsstater och tredje part när planerna och strategierna upprättas och samstämmighet ska säkras.

Kommissionen anför att förslaget inte påverkar medlemsstaternas rättigheter för fysisk planering avseende landområden och att det är förenligt med subsidiaritetsprincipen, då frågor som gäller val av faktisk utveckling, plats för investeringar, prioritering och att fastställa lösningar är en fråga för det nationella eller lokala beslutsfattandet.

I Sverige regleras den fysiska samhällsplaneringen i plan- och bygglagen och det är kommunerna som ansvarar för planeringen. Kommunerna är skyldiga att ha en aktuell kommuntäckande översiktsplan där de övergripande planeringsfrågorna och de allmänna intressena behandlas. Översiktsplanen ska utgöra underlag när man tar fram bindande detaljplaner och områdesbestämmelser och omfattar även områden i kommunens del av territorialhavet.

Som regeringen anför i sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i det aktuella förslaget kan fysisk planering även omfatta havsområden. Vidare omfattar definitionen av kustområden även landområden vid kusten. I och med att kommissionen i sitt förslag avser att reglera områden som är föremål för den kommunala planprocessen, bedömer riksdagen att förslaget kan komma att styra den kommunala självständiga planeringen på ett sätt som inte är nödvändigt eller lämpligt. Att utforma krav på den kommunala planeringen är en nationell angelägenhet som inte bör regleras på EU-nivå.

Mot denna bakgrund anser riksdagen att förslaget i sin nuvarande utformning inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.